

у вогненному вирі – моє «я» жило в центрі цього вогню. Ні з чим не можна порівняти блаженства, яке наповнювало мою душу. Ні любов до жінки, ні споглядання рукотворної і нерукотворної краси земної – ніщо й ніколи не дає людині такої повноти щастя... То постала цілісна людина, яка ладно поєднувала в собі земне і небесне навколо сердечної вертикалі правдолюбства».

І то було другим народженням Миколи Даниловича Руденка. Після того він мав йти і робити те, про що йому було даровано попри всі перепони і загрози. І він пішов. Цей шлях позбавив його місця в соціальній ієрархії і отримання матеріальних благ, привів до статусу «особливо небезпечного державного злочинця» засудженого на сім років концтаборів і п'ять років заслання.

... Так народивсь поет, який не став поетом,
Бо істину вбачав на тлі газетних смуг.
З'явилося черевце укупи з кабінетом,
Ще й дача над Дніпром – як визнання заслуг.

Та ви б поглянули, коли те все летіло
(І дача, й кабінет, і навіть давній шлюб):
Поза програмою через недуже тіло
Із мене видерся упертий правдолюб.

І то було моє народження останнє:
Розкована душа із Всесвітом злилась.
Де правда, де райком – вже не було питання:
Круг мене дротяна колючка заплелась.

**Повірите чи ні: я тільки нині знаю
Життя щасливу мить, душі високий злет.
В мені горять слова святим кущем Сінаю
І кличуть і болять, бо нині – я поет.**

М. Руденко. 17.IV 1981,
четвертий рік ув'язнення

На цьому шляху Миколу Руденка чекали ще майже півстоліття плідної, доленосної праці для людей і України:

**Я почував себе, немов
Шматок заліза в горні.
Куріла й запікалась кров,
Слова кипіли в горлі.**

**Був холод, голод і війна.
Тюрма, дроті, параша.
І як я вижив – таїна.
А що зробив – те ваше.**

М. Руденко 18.VII 2002,
менше двох років до відходу туди,
«де світиться Боже обличчя здаля»

Наше, українці. Тільки, на жаль, таке ж наше, як і «наша українська» земля. А без Руденкової життєво-творчої спадщини – ми не ми. Тому й пробуємо запускати окремі її материка в суспільний дискурс. ■

ВІЛЬНІ ДУМКИ З ПРИВОДУ ПОШУКУ ІСТИНИ

Мирослав Гринишин
театральний продюсер
та режисер,
м. Київ

Чи може людина бути вільною в істині? Чи може людина бути щасливою в істині? Готуючи себе до смерті, людина стає щасливішою. Вона триває шлях пізнання великого у собі. В споживацькій моделі людського щастя залишається надто мало місця на простір бути самими собою, де ми є в істині. Каркаси споживацьких моделей значно привабливіші і чарівніші – це як спів сирен під час подорожі Одиссея, який під їх спів забував про все на світі і був не в стані вже керувати. Ми повністю і постійно поглинуті цим зовнішнім співом, що змінює свою тональність щомиті, не даючи нам отямитися та прислухатися до себе. І коли раптом у сні або у стані якогось прозріння чи просвітлення нам все-таки вдається вистрибнути кудись або опинитися десь, то ми позбавляємось вад «ахіллесової п'яти». Ми стаємо на мить щасливіші в істині. Ми бачимо, відчуваємо і констатуємо невидиме та непізнане усіма довкола нас. Але хто у даному випадку є щасливіший: ти чи ті «ми» котрі довкола?

Феномен пережитого просвітлення Миколою Руденком трьох днів стану «ніби у вогненному вирі» – виключно рідкісний для залізобетонної радянської споживацької ідеальної моделі. Тому й виглядав утопією задум відзначити 100-річчя просвітленого Микола Руденка зібранням таких же просвітлених персон у той чи інший спосіб. Причина є у виробленій вже у XXI ст. моделі фейкового просвітлення. Коли у повному глузді ти переживаєш якийсь ніби-то стан просвітлення, але він продиктований не внутрішнім твоїм станом (неминучість), а зовнішніми потребами суспільства (мода на духовних вчителів). Це – дія переформатованих співів сирен. І це є знак.

Чи дозволиш ти самому собі жити в центрі вогню? Чи дозволиш ти самому собі бути в центрі блаженства? Адже там відпадає потреба у всіх заслугах, званнях, посадах, матеріальних достатках, друзях, родині, переконаннях, планах тощо. Одним словом – всього, що знаходиться назовні тебе самого. А залишається тільки внутрішнє. Якщо воно справжнє звичайно. Але якщо його немає або воно рейкове, тоді ти спалюєшся вогнем блаженства у попіл, з якого, мов Фенікс, повинна виникнути нова сутність. Але якщо ця сутність знову ж фейкова? Такий собі безкінечний симулякр? Чи ти готовий до такого сценарію? Чи в тебе почнеться панічний страх втратити всього себе зовнішнього? Чи ти готовий стати поряд з феноменом просвітлення Миколи Руденка?

Ти постійно у роздвоєному стані: чорне – біле, добро – зло, Бог – Диявол, правда – брехня, внутрішнє – зовнішнє, видиме – невидиме, раціональне – ірраціональне, суб'єктивне – об'єктивне тощо. Ти постійно в стані дуальності, котра є ключем до просвітлення для виходу зі стану суб'єктно-об'єктної роздвоєності. Але цей ключ є примарним для всіх зовнішніх обставин. Усі ці твої примарні заслуги перед «батьківщиною», самим собою, другом, родиною, коханою людиною і т.д. є петлею, котра стягується навкруг тебе упродовж всього твого життя. Швидкість її стягування прямо пропорційна скороченню шансів отримати внутрішнє просвітлення. Залишається тільки сподіватися на випадок, котрий є цілком спонтанний і може втрутитися у твоє життя цілком несподівано. Тоді ти, заскочений несподіваним поворотом дій у власному житті, змушений пережити перебування власного «я» у вогненному вирі. І, може, тільки тоді тобі відкриється вся сутність речей світу, і ти побачиш, як перед смертю, усі відповіді на запитання. Але чи змінить це тебе? І якщо змінить, то як? Адже вийти за межі дуальності це одне, а жити у цьому стані – цілком протилежне. Це не синонімічні сутнісні поняття. Це – як спортсмен, котрий досяг абсолютного результату у тому чи іншому виді змагань і далі змушений нести цей «тягар» як прокляття. І якщо ти не встиг зафіксувати «слова і думки, що вливалися у тебе без звуків чи зорових образів», тоді ти зникаєш, тобто матеріалізуєшся у загальну зовнішню масу. Якщо ж тобі вдається «фіксація», тоді

ти стаєш безсмертним, тобто тим, хто позбувся дуальності або вийшов поза межі роздвоєності «життя – смерть».

У випадку феномена просвітлення Миколи Руденка такою фіксацією стала його «Енергія прогресу» – економічна праця з відповідями на глибокі духовні запити людства. Ця праця і є ключем феномена просвітлення Миколи Руденка. Розшифрувати написане автором доведеться не одному наступному поколінню, адже шифр знаходиться поза межами дуальності. Там, звідки автор читав рядки «Енергії прогресу» і зафіксував їх на папері. Наш зовнішній світ все сильніше всмоктує тебе в оманливий комфортний споживацький тунель, де щомиті ти перебуваєш віч-на-віч з привидом реальності, котра відбирає тебе від самого себе.

Ти приречений постійно відривати себе, як барон Мюнхаузен, за власного чуба зі стану сну і постійно вляпуватися назад за законами гравітації. І якщо маса твого фізичного тіла незрівнянно мала щодо маси фізичного тіла зовнішньої спільноти, то маса твого духовного тіла під час феномена просвітлення є незрівнянно більшою щодо маси духовного тіла зовнішньої спільноти.

Але з чого складається маса твого духовного тіла? Яка одиниця виміру маси духовного тіла? Чи не складають цю масу сукупність протидіючих тобі зовнішніх обставин? Чи не дивно звучить, що ідеально відшліфована радянська особистість «я» Миколи Руденка раптом потрапляє у вогненний вир блаженства? Це парадокс, котрий не піддається раціональному поясненню. Ірраціональне, трансцендентне, метафізичне, духовне явище? Як там ще можна назвати феномен просвітлення Миколи Руденка? Немає значення, як ти його назвеш.

Сенс феномену просвітлення Миколи Руденка полягає у самому факті просвітлення. І крапка. Ти можеш безкінечно осягати цей феномен, але це ніяк не наблизить тебе до просвітлення в самому собі. Можливо навіть, що це максимально віддалить тебе від просвітлення самого себе. Адже ніхто не знає, що знаходиться там, де відсутні звуки та зорові образи, у самому центрі вогненного вилу, окрім того, хто там уже побував і перетворив виняткове феноменальне явище просвітлення для всіх на щоденно звичне для самого себе. ■

Микола Руденко
з дружиною Раїсою.
Початок 2000-х років